dr Dariusz Brążkiewicz
Akademia Bialska im. Jana Pawła II
ORCID: 0000-0002-5372-1210

lic. Rafał Mazurek
Akademia Sztuki Wojennej w Warszawie

https://doi.org/10.29316/9788368103205_7

ROZBUDOWA ROSYJSKICH WOJSK POWIETRZNODESANTOWYCH I SKALA ICH UŻYCIA W WOJNIE ROSYJSKO-UKRAIŃSKIEJ OD 2022 R.

EXPANSION OF RUSSIAN AIRBORNE TROOPS AND THE SCALE OF THEIR USE IN THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR FROM 2022

Streszczenie

Bezpośrednia agresja Federacji Rosyjskiej na Ukrainę w 2022 r. pokazała skalę, w tym zaangażowanie poszczególnych rodzajów sił zbrojnych obu walczących państw. Po stronie rosyjskiej, szczególnie w pierwszych dniach wojny, ale nie tylko, duże znaczenie miały działania Wojsk Powietrznodesantowych. W związku z elitarnym, różnorodnym szkoleniem, wojska te po rozpadzie Związku Radzieckiego, nadal były traktowane jako priorytetowe siły we wszelkiego rodzaju działaniach w głębi obszaru przeciwnika oraz gwarancja sukcesu poprzez zaskoczenie i wyszkolenie. Przedmiotem badań

Summary

The direct aggression of the Russian Federation against Ukraine in 2022 showed its scale, including the involvement of individual types of armed forces of both warring countries. On the Russian side, especially in the first days of the war, but not only, the actions of the Airborne Troops were of great importance. Due to their elite, diverse training, these troops, after the collapse of the Soviet Union, were still treated as priority forces in all types of operations deep in the enemy's area and a guarantee of success through surprise and training. The subject of the research of this work is the importance of

niniejszego rozdziału jest znaczenie Wojsk Powietrznodesantowych w armii rosyjskiej i ich możliwości we współczesnych konfliktach zbrojnych. Celem rozdziału jest przedstawienie budowy rosyjskich Wojsk Powietrznodesantowych i ich wykorzystanie na wojnie rosyjsko-ukraińskiej. W związku z przedmiotem badań i celem badań, powstał główny problem badawczy, który został wyrażony w postaci następującego pytania: Jakie znaczenie mają Wojska Powietrznodesantowe Federacji Rosyjskiej na współczesnym polu walki i jakie są ich możliwości w prowadzonych działaniach bojowych? Poszukiwanie naukowych rozstrzygnięć, w odniesieniu do określonego głównego problemu badawczego, wymagało przyjęcia i rozwiązania szczegółowych problemów badawczych: 1) Jak realizowano transformację i użycie Wojsk Powietrznodesantowych w Federacji Rosyjskiej? 2) Jaka była skala reformy organizacyjno-strukturalnej rosyjskich Wojsk Powietrznodesantowych w pierwszych latach XXI wieku? 3) Jaka była skala zaangażowania rosyjskich Wojsk Powietrznodesantowych w wojnę rosyjsko-ukraińską? Przeprowadzone badania wstępne, określony cel badań i problemy badawcze, zdeterminowały przyjętą na potrzeby badań hipotezę główną: Znaczenie wojsk powietrznodesantowych dla współczesnego pola walki ma ważne znaczenie wynikające z elitarności przygotowania tego rodzaju jednostek do działania. Weryfikacji dostępnych materiałów dokonano poprzez analizę i krytykę dostępnej literatury przedmiotu oraz faktów z informacji prasowych.

Słowa kluczowe: Wojska Powietrznodesantowe Federacji Rosyjskiej, wojna rosyjsko-ukraińska

the Airborne Troops in the Russian Army and their capabilities in modern armed conflicts. The aim of the work is to present the structure of the Russian Airborne Troops and their use in the Russian-Ukrainian war. In connection with the subject of the research and the purpose of the research, the main research problem was formed, which was expressed in the form of the following question: What is the significance of the Airborne Troops of the Russian Federation on the modern battlefield and what are their capabilities in combat operations? The search for scientific solutions, in relation to the specified main research problem, required the adoption and solution of detailed research problems: 1) How was the transformation and use of the Airborne Troops implemented in the Russian Federation? 2) What was the scale of the organizational and structural reform of the Russian Airborne Troops in the first years of the 21st century? 3) What was the scale of the involvement of the Russian Airborne Troops in the Russian-Ukrainian wars? The preliminary research, the specific research goal and research problems determined the main hypothesis adopted for the research: The importance of airborne troops on the modern battlefield is of great importance resulting from the elite preparation of such units for combat. The verification of available materials was carried out by analyzing and criticizing the available literature on the subject and facts from press releases.

Keywords: airborne troops of the Russian Federation, Russian-Ukrainian war

Wstęp

Jednym z ważnych elementów składowych każdych sił zbrojnych są wojska specjalne. Ich specjalistyczne przygotowanie, połączone z dobrą selekcją żołnierzy, pozwala otrzymać sprawne narzędzie walki w różnym środowisku, jak i z przeważającymi siłami. W przypadku Federacji Rosyjskiej, kraj ten stał się kontynuatorem Wojsk Powietrznodesantowych rozwijanych od lat 30. XX wieku w Związku Radzieckim. Na przestrzeni wielu lat i wielu konfliktów zbrojnych pokazano ich zwiększone możliwości w stosunku do zwykłych jednostek lądowych. Przygotowanie do szybkiego przerzutu drogą powietrzną pozwala na sprawne użycie tych wojsk, gwarantując możliwie szybką interwencję lub ingerencję.

Znaczenie Wojsk Powietrznodesantowych potwierdzają kolejne konflikty zbrojne, a dobitnym tego przykładem jest wojna rosyjsko-ukraińska. Pomijając skryte działania tych wojsk w 2014 r., to ich masowe użycie rozpoczęło się w 2022 r. po agresji na Ukrainę. Generalnie w różnych odstępach czasu większość jednostek rosyjskich Wojsk Powietrznodesantowych uczestniczyła w walkach na froncie. Ich możliwości nie zawsze były w stanie pokonać dobrze przygotowane wojska ukraińskie, co pokazuje, że ten rodzaj wojsk jest również narażony na ponoszenie wysokich strat, wynikających ze specyfiki wykonywanych zadań. W omawianym konflikcie zbrojnym, rosyjskie Wojska Powietrznodesantowe w ograniczony sposób realizowały swoje zadania drogą powietrzną, a wynikało to z wysokiego zagrożenia porażeniem ogniowym środków transportowych, czy to samolotów, czy śmigłowców.

Wojska powietrznodesantowe w powstającej Federacji Rosyjskiej

Federacja Rosyjska, po odziedziczeniu Sił Zbrojnych byłego Związku Radzieckiego w 1991 roku, borykała się z wieloma problemami, głównie finansowymi. To było przyczynkiem permanentnej redukcji, szczególnie w pierwszej połowie lat 90. Wynikało to również z faktu, że wiele jednostek wojskowych wyprowadzonych z tworzących się nowych państw byłego związku republik, miało niską wartość bojową, ze względu na niski procent ukompletowania w uzbrojenie i sprzęt wojskowy, co powodowało, że w pierwszej kolejności poddawano je likwidacji. Te i wiele innych czynników, wpływało na funkcjonowanie armii, a wśród najważniejszych należy wymienić:

- system mobilizacji żołnierzy przystosowany do wojny na pełną skalę (między innymi z Chinami oraz krajami Paktu Północnoatlantyckiego),
- brak w pełni ukompletowanego stanu osobowego, gdzie większość jednostek posiadała liczebność w okolicach 50%, a w przypadku oddziałów skadrowanych, wynosiło to w okolicach 15%,
- system dowodzenia przejęty ze Związku Radzieckiego, poprzez mnogość szczebli dowodzenia, komplikował działania (przygotowany był głównie na realizowanie planów mobilizacyjnych),
- różnorodność rodzajów uzbrojenia, co prowadziło do uznawania kilku ich rodzajów za np. czołg podstawowy,
- duża ilość broni składowana w magazynach (przeznaczona na mobilizację) wymagała oddelegowania do jej dozorowania w składach i jednostkach remontowych znaczącej część personelu[1].

Ponadto rozpad Związku Radzieckiego przysporzył również problemów natury lokalizacji sił rosyjskich. Nie we wszystkich byłych republikach proces przenoszenia jednostek wojskowych na teren powstałej Federacji Rosyjskiej odbywał się bezproblemowo. Dla przykładu, by rozwiązać problem rozlokowania byłych jednostek wojskowych między byłe republiki radzieckie w obszarze Azji Centralnej, doszło w 1992 r. do spotkania prezydentów Rosji, Kazachstanu, Kirgistanu i Uzbekistanu w Taszkiencie. Na mocy osiągniętych porozumień w latach 1992-1993 jednostki Federacji Rosyjskiej – w tym powietrznodesantowe – zostały przeniesione na terytorium Rosji[2].

Jeden z wyjątków stanowi Naddniestrze, które jest prorosyjskim, separatystycznym regionem Mołdawii wspieranym przez Federację Rosyjską, lecz nieuznawanym przez społeczność międzynarodową. Stacjonuje w tym regionie około 2 tysiące rosyjskich żołnierzy, pozbawionych ciężkiego sprzętu pod szyldem „kontyngentu pokojowego", wspólnie z niewielką lokalną armią, której siły posiadają również oddział powietrznodesantowy. Regionem rządzi nomenklatura wywodząca się ze służb specjalnych Związku Radzieckiego.

[1] M. Jastrzębski, *Zmiany struktur organizacyjnych i wzrost potencjału Wojsk Lądowych Federacji Rosyjskiej po reformach 2009 roku*, [w:] *Czynnik wojskowy w środowisku międzynarodowym na przełomie XX i XXI wieku*, red. R. Prusak, E. Kardas, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2016, s. 250-251.

[2] J. Elfving, *An Assessment of the Russian Airborne Troops and Their Role on Tomorrow's Battlefield*, The Jamestown foundation, Waszyngton 2021, s. 6.

Federacja Rosyjska, tak samo jak w przypadku separatystycznych regionów Ukrainy i w tym przypadku, deklaruje szanowanie praw separatystów[3].

Wojska Powietrznodesantowe Federacji Rosyjskiej (WDW)[4], tak zwany Desant, stanowi elitarny element Sił Zbrojnych Federacji Rosyjskiej od 1992 r., będący kontynuacją sowieckich wojsk powietrznodesantowych, których początek stanowi umowna data 2 sierpnia 1930 r., kiedy to po raz pierwszy podczas ćwiczenia dokonano zrzutu spadochronowego niewielkiego oddziału dywersyjnego, którego zadaniem było operowanie na tyłach przeciwnika. Rozwój wojsk powietrznodesantowych przebiegał równolegle z rozwojem aktualnego Specnazu, co wskazuje na wykonywanie zbliżonych zadań podczas tworzenia obydwu formacji. Dodatkowo, kwestią wartą zaznaczenia, jest przechodzenie Specnazu spod kontroli wywiadu wojskowego, pod kontrolę wojsk powietrznodesantowych[5]. Od 1934 r. wojska Związku Radzieckiego zaczęły przeprowadzać zmasowane zrzuty ćwiczebne spadochroniarzy, zaczynając od desantu 900 osób. Rok później zrzucono blisko 1200 skoczków w tym samym czasie, następnie kolejne ponad 1750 żołnierzy wspartych lekkimi czołgami, artylerią oraz samochodami pancernymi. Ćwiczebne wykorzystanie tak dużej siły, świadczyło o testowaniu w praktyce wykorzystania WDW do działań zaczepnych, ofensywnych. Już w 1938 r. radzieckie wojska powietrznodesantowe liczyły 6 brygad, w tym około 18 tysięcy ludzi. Natomiast wkraczając w drugą wojnę światową, Związek Radziecki dysponował milionem wyszkolonych spadochroniarzy[6].

W ciągu swojego istnienia po powstaniu Federacji Rosyjskiej, Wojska Powietrznodesantowe brały udział we wszystkich konfliktach, w których zaangażowane było nowo powstałe państwo. Wraz ze Specnazem brały udział w I i II wojnie czeczeńskiej, wojnie rosyjsko-gruzińskiej z 2008 r., w Kirgizji w 2010 r., w Syrii od 2015 do 2024 r., w Kazachstanie w 2022 r., podczas aneksji Krymu w 2014 r. oraz w pełnoskalowej agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę w 2022 r[7].

---

[3] *Naddniestrze. V kolumna Rosji na zapleczu frontu [Armie Świata odc. 59]*, Defence24, portal youtube.com, https://www.youtube.com/watch?v=rfcQ9f7d5Mo, [dostęp: 28.05.2025].

[4] Wozduszno-Diesantnyje Wojska (WDW), Воздушно-десантные войска (ВДВ).

[5] W. Suworow, *Specnaz. Historia sił specjalnych armii radzieckiej*, Rebis, Poznań 2011, s. 69.

[6] Ibidem, s. 70-71.

[7] T. W. Grabowski, *Rosyjska Siła…* op.cit., s. 153-154.

Sztab WDW znajduje się w Moskwie, a podlega bezpośrednio pod Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych FR, co zapewnia możliwość szybkiego przerzutu i desantu w miejscu określonym przez ww. dowódcę[8].

Obecnie WDW przeznaczone jest do ataku z powietrza i prowadzenia działań bojowych na operacyjnych i strategicznych tyłach nieprzyjaciela. Wśród jej literalnych zadań należy wymienić:

- przejmowanie centrów administracyjno-politycznych, węzłów komunikacyjnych, obiektów przemysłowych, lotnisk oraz baz morskich,
- zajęcie ważnych dróg komunikacyjnych (ważnych z punktu widzenia prowadzonej operacji),
- niszczenie najważniejszych obiektów wojskowych, łączności i dezorganizację tyłów wroga oraz uniemożliwianie formowania i przerzutu rezerw ludzkich i materiałowych[9].

Jako jedne z niewielu w latach 90. ubiegłego stulecia rosyjskie Wojska Powietrznodesantowe zachowywały stan ciągłej gotowości bojowej i były wyposażone w jeden z najlepszych możliwych sprzętów.

Charakterystycznym elementem ubioru żołnierzy rosyjskiego desantu jest niebieski beret, szarfy Św. Jerzego (zapoczątkowane w czasach carskich pomarańczowo-czarne odznaczenia odnoszące się do Orderu Świętego Jerzego) oraz koszulka w paski „Tielniaszka" (charakterystyczna niebieska koszulka w białe paski noszona również przez Specnaz, piechotę morską i marynarzy)[10].

Wojska Powietrznodesantowe Federacji Rosyjskiej po 1991 r. zaznaczyły swoją obecność również w misjach pokojowych, stabilizacyjnych:

- IFOR (Implementation Force) Międzynarodowe Siły Implementacyjne w Bośni i Hercegowinie – misja trwała od 20 grudnia 1995 r. do 20 grudnia 1996 r. W przeciągu roku w działaniach uczestniczyło 60 tysięcy żołnierzy z 32 państw. Zadaniami misji było zapewnienie o przestrzeganiu zawieszenia broni, nadzór nad wycofaniem i rozmieszczeniem stron konfliktu zgodnie z poprzednio ustalonymi strefami, wsparcie w procesie

[8] Ibidem.

[9] T. W. Grabowski, *Rosyjska Siła. Siły Zbrojne i główne problemy polityki obronnej Federacji Rosyjskiej w latach 1991-2010*, Instytut Geopolityki, Częstochowa 2011, s. 152.

[10] M. Szopa, *Armie Świata: Wojska Powietrznodesantowe Rosji (WDW)*, portal defence24.pl, https://defence24.pl/sily-zbrojne/armie-swiata-wojska-powietrznodesantowe-rosji-wdw, [dostęp: 02.05.2025].

rozminowywania, ochrona ludności cywilnej oraz pomoc humanitarna[11]. Rosyjskie Wojska Powietrznodesantowe podczas misji współpracowały z amerykańską 1. Dywizją Pancerną[12].

- SFOR (Stabilization Force) – zostały rozlokowane na terenie Bośni i Hercegowiny 20 grudnia 1996 r., misja trwała do 2 grudnia 2004 r. (przekazano misję siłom UE, zmiana mandatu na EUFOR). Głównym celem misji było zapobieganie wznowieniu działań wojennych oraz nadzór nad wdrażaniem wojskowych aspektów zawartych w układzie pokojowym z Dayton. SFOR zastąpiło wcześniejszy IFOR. Podczas misji brało udział (w zależności od okresu) od 19-30 tysięcy żołnierzy[13]. Brygada rosyjskich sił pokojowych w misji SFOR stacjonowała w sektorze USA – Wielonarodowej Dywizji Północ. W początkowej fazie misji rosyjskie siły liczyły 1200 żołnierzy Wojsk Powietrznodesantowych, które były odpowiedzialne za obszar około 1800 kilometrów[14].
- KFOR (Kosovo Force) – to międzynarodowe siły stabilizacyjne NATO w Kosowie rozmieszczone w czerwcu 1999 r., stacjonujące do chwili obecnej. Głównym celem misji jest zapewnienie bezpieczeństwa, stabilizacja regionu oraz wspieranie procesu odbudowy i rozwoju demokratycznych struktur państwowych po zakończeniu konfliktu zbrojnego. Wśród uczestników misji należy wymienić państwa NATO oraz państwa partnerskie. W początkowej fazie misji siły liczyły około 50 tysięcy żołnierzy[15]. Podczas początkowej fazy misji KFOR rosyjskie Wojska Powietrznodesantowe współpracowały z 9. Batalionem Operacji Psychologicznych armii USA[16].

[11] *IFOR*, portal wojsko-polskie.pl, https://www.wojsko-polskie.pl/ifor-bih/, [dostęp: 28.05.2025].

[12] J. W. Kipp, *US-Russian Military Cooperation and the IFOR Experience: A Comparison of Survey Results*, portal bits.de, https://www.bits.de/NRANEU/docs/Kipp98.htm, [dostęp: 28.05.2025].

[13] *Siły Stabilizacyjne NATO SFOR*, portal wojsko-polskie.pl, https://www.wojsko-polskie.pl/sfor-bih/, [dostęp: 28.05.2025].

[14] *NATO and Russia: Partners in Peacekeeping*, portal nato.int, https://www.nato.int/docu/presskit/010219/brocheng.pdf, [dostęp: 28.05.2025].

[15] *Siły dla Kosowa, KFOR ONZ*, portal wojsko-polskie.pl, https://www.wojsko-polskie.pl/kfor-kosowo/, [dostęp: 28.05.2025].

[16] *American and Russian soldiers pass out flyers to the citizens of Kamenica, Kosovo*., portal defense.gov, https://www.defense.gov/Multimedia/Photos/igphoto/2002018201/, [dostęp: 28.05.2025].

Zasadniczą reformę WDW zapoczątkowano w 2008 r., choć działania reorganizacyjne i modernizacyjne z lat 2009-2016 przypisuje się działaniom rozpoczętym w 2005 r. Nowa koncepcja (wykorzystania Wojsk Powietrznodesantowych jako sił szybkiego reagowania) wpłynęła na strukturę organizacyjną jednostek oraz ich wyposażenie. W 2010 r. przyjęta została Koncepcja rozwoju Wojsk Powietrznodesantowych do 2025 r., zakładająca profesjonalizację większości pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych. Doprowadzono również do specjalizacji jednostek i podziału na spadochronowo-desantowe i desantowo-szturmowe[17].

Podczas wojny rosyjsko-gruzińskiej, w sierpniu 2008 r. wykorzystano Wojska Powietrznodesantowe, lecz zrezygnowano z desantowania spadochronowego. Pomimo pominięcia standardowego sposobu dyslokacji żołnierzy, WDW odegrało kluczową rolę, gdyż było jednym z nielicznych narzędzi do działania w obszarze przeciwnika zdolnym do prowadzenia działań rajdowych. Czas konfliktu uniemożliwiał rozwinięcie pełnych sił Wojsk Powietrznodesantowych (nie przerzucono całego pułku lub dywizji, wykorzystywano taktyczne bataliony i kompanijne grupy bojowe)[18].

Podczas operacji przejmowania Półwyspu Krymskiego w 2014 r., brało udział około 6 tysięcy żołnierzy Wojsk Powietrznodesantowych, których skryty transport na półwysep odbywał się drogą morską lub powietrzną (również zrezygnowano z desantu spadochronowego). Do przeprowadzenia operacji sformowanych zostało około 11 taktycznych batalionowych grup bojowych, była to blisko połowa sił zaangażowanych w działalność na półwyspie. Po osiągnięciu celu strategicznego, wycofano z półwyspu Wojska Powietrznodesantowe i rozlokowano je na wschodniej linii granicznej z Ukrainą, skąd wiosną 2014 r. pełniły zadania wspierające separatystów w Donieckiej oraz Ługańskiej Republice Ludowej[19].

[17] R. Ciechanowski, *Wojska Powietrznodesantowe – modernizacja techniczna w latach 2008-2017*, Nowa Technika Wojskowa Numer Specjalny nr 14, 2018.

[18] M. Depczyński, *Zmiany w rosyjskich Wojskach Powietrznodesantowych*, Nowa Technika Wojskowa nr 3, 2021.

[19] Ibidem.

Reformy organizacyjno-strukturalne jednostek powietrznodesantowych w XXI wieku

W 2010 r., zgrupowania wchodzące w skład Wojsk Powietrznodesantowych Federacji Rosyjskiej liczyły około 33 tysięcy żołnierzy, a struktura przedstawiała się następująco:

- 98. Dywizja Powietrznodesantowa,
- 106. Dywizja Powietrznodesantowa,
- 7. Dywizja Desantowo-Szturmowa,
- 76. Dywizja Desantowo-Szturmowa,
- 31. Samodzielna Brygada Desantowo-Szturmowa,
- 45. Samodzielny Pułk Wywiadowczy Specjalnego Przeznaczenia,
- 38. Samodzielny Pułk Łączności[20].

Od 2013 r. kompanie rozpoznawcze w dywizjach powietrznodesantowych i powietrzno-szturmowych zostały przeorganizowane w bataliony wywiadowcze. Podczas trwania tego procesu, równocześnie od 2016 r., dodano więcej nowych jednostek: kompanie czołgów, bezzałogowych statków powietrznych (BSP) i walki radioelektronicznej. Za wprowadzenie do wojsk powietrznodesantowych jednostek BSP i przeciwdziałania radioelektronicznego, uważa się implikowanie wniosków Rosji z wojny z Gruzją w 2008 r., operacji w Ukrainie od 2014 r. i operacji syryjskiej. Już z początkiem 2019 r. WDW dysponowało sześcioma kompaniami BSP i dwoma plutonami BSP[21].

Federacja Rosyjska, niejednokrotnie wykorzystywała taktykę demonstracji siły poprzez prowadzenie manewrów wojskowych z państwami Organizacji Układu o Bezpieczeństwie Zbiorowym przy granicach Unii Europejskiej. Niejednokrotnie, dokonując naruszania przestrzeni powietrznej czy morskiej (za naruszenia odpowiadała flota Bałtycka i Czarnomorska) krajów zachodnich, prowadzono testy gotowości obronnej oraz szukano luk w zabezpieczeniach systemów NATO i UE. Na początku 2014 r., dokładnie w marcu, przeprowadzono wspólne ćwiczenia wojsk obrony powietrznej Zachodniego Okręgu Wojskowego wraz z Wojskami Powietrznodesantowymi. Ćwiczenie obejmowało desant 350 spadochroniarzy na Wyspach Nowosyberyjskich, przy bardzo niebezpiecznych warunkach pogodowych – podczas silnego wiatru, gdy temperatura wynosiła minus 15 stopni Celsjusza. Miesiąc później

[20] T. W. Grabowski, *Rosyjska Siła…,* op. cit., s. 152.

[21] J. Elfving, *An Assessment of...,* op. cit., s. 12.

przeprowadzono ćwiczenia z udziałem piechoty morskiej i desantu w Dagestanie, gdzie głównym naciskiem ćwiczenia była walka z nieregularnymi formacjami zbrojnymi przeciwnika[22]. W 2015 r. wykorzystano blisko 2000 żołnierzy Wojsk Powietrznodesantowych do manewrów przy granicy z Estonią, jednocześnie twierdząc, że działania miały charakter wyłącznie obronny[23].

Rok później, w 2016 r. przeprowadzono ćwiczenia, które wcześniej nigdy się nie odbyły. Żołnierze Wojsk Powietrznodesantowych przeprowadzili desant na dryfującą krę w okolicach bieguna północnego. Na miejscu nie dostarczono żołnierzom żadnego dodatkowego sprzętu, wszystko, z czym przyszło im ćwiczyć, musieli zabrać ze sobą. Wcześniej zostali wyposażeni w specjalistyczny sprzęt (mundury odpowiednie na warunki arktyczne, plecaki ekspedycyjne, specjalne racje żywnościowe (zawierające więcej kalorii, by żołnierz operujący w trudnych warunkach mógł zaspokoić wzmożone zapotrzebowanie energetyczne, wynikające z wymagających warunków atmosferycznych i wydatku energetycznego przy działaniach standardowych), zaprojektowano również specjalistyczne dwu-trzy stopniowe podgrzewacze do jedzenia, które spełniały założone cele, nawet przy minus 50 stopniach Celsjusza[24].

Od 2009 r. Wojska Powietrznodesantowe Federacji Rosyjskiej prowadzą co roku ćwiczenia z białoruskimi Siłami Operacji Specjalnych i naziemnymi pododdziałami obrony powietrznej Sił Zbrojnych Republiki Białoruskiej. Działania odbywają się zarówno na poligonach Federacji Rosyjskiej oraz Białorusi. Współpraca odbywa się na szczeblu taktycznym, co w niedalekiej przeszłości było sporadycznym działaniem, obecnie stało się normą. Podczas ćwiczeń dochodzi do integracji obydwu wojsk, wymiany pomiędzy jednostkami, gdzie trenuje się działanie mniejszych pododdziałów białoruskich w ramach jednostki rosyjskiej i odwrotnie, a także charakter bardziej mieszany świadczący o ścisłej kooperacji i badaniu potencjalnego przyszłego wykorzystania Sił Zbrojnych Republiki Białorusi jako integralnej części Sił Zbrojnych Federacji Rosyjskiej (zmiana nazewnictwa brygad mobilnych Republiki Białorusi na brygady desantowo-szturmowe również świadczy o procesie unifikacji).

[22] A. M. Dyner, *Rosyjskie ćwiczenia wojskowe - przesłanie dla przeciwników i sojuszników*, Biuletyn PISM, nr 90(1202), 2014, s. 1-2.

[23] I. Topolski, *Manewry wojskowe jako forma demonstracji siły militarnej Federacji Rosyjskiej w Europie*, Wschód Europy. Studia humanistyczno-społeczne, 5(1), 2019, s. 195.

[24] A. Oszczęda, *Perspektywy rozwoju i modernizacja SM FR w aspekcie „arktycznego" wyścigu zbrojeń*, Rocznik Bezpieczeństwa Morskiego nr 11, 2017, s. 92.

Ćwiczenia mieszanych pododdziałów rozpoczęły się w kwietniu 2012 r. i miały miejsce dwa razy do roku, od 2017 r. nastąpiła intensyfikacja szkolenia i odbywają się już trzy razy w ciągu roku[25].

Ważną kwestią w kontekście współpracy Wojsk Powietrznodesantowych z innymi armiami są ćwiczenia „Słowiańskie Braterstwo", kiedy to w latach 2016-2019 siły zbrojne Federacji Rosyjskiej i Białorusi trenowały wspólnie z formacjami powietrznodesantowymi Serbii[26].

Warto zaznaczyć również kwestię wykorzystywania do szkolenia białoruskiego desantu sprzętu, który na co dzień nie jest powszechnie dostępny, mianowicie nowoczesnego sprzętu produkowanego przez Federację Rosyjską, na przykład bojowych wozów piechoty BMD-4M[27].

Wśród wyposażenia rosyjskich Wojsk Powietrznodesantowych występują następujące grupy uzbrojenia i sprzętu:

- Wybrane pojazdy:
  - Tigr – wielozadaniowy samochód opancerzony w układzie 4x4, produkowany od 2005 r. W 2010 r. został zmodernizowany do wersji Tigr-M. Przewozi do 9 żołnierzy, ma silnik o mocy 215 KM, może być uzbrojony w karabin maszynowy 12,7mm lub granatnik ASG-30 (30mm)[28],
  - Ryś – rosyjska wersja włoskiego opancerzonego samochodu IVECO LMV, Rysie obok Tigrów są wykorzystywane do akcji rozpoznawczo-patrolowych z racji swojej mobilność[29],
  - BMD-2 – bojowy wóz piechoty radzieckiej produkcji przeznaczony dla desantu. Jest pływającym wozem gąsienicowym przystosowanym do transportu drogą lotniczą i desantu na spadochronie. Produkowany od 1985 r. Wyposażony w 30 mm automatyczne działko, karabin

[25] A. Wilk, *Rosyjska armia białoruska. Praktyczne aspekty integracji wojskowej Białorusi i Rosji.* Raport OSW, Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia, Warszawa 2021, s. 33-36.

[26] Ibidem.

[27] Ibidem.

[28] A. Świerkowski, *Armia 2023: Pancerny Tigr rodem z Mad Maxa*, portal defence23.pl, https://defence24.pl/przemysl/armia-2023-pancerny-tigr-rodem-z-mad-maxa, [dostęp: 27.05.2025].

[29] A. Charuk, *Rosyjska egzotyka – rzadkie pojazdy opancerzone na wojnie z Ukrainą*, Nowa Technika Wojskowa nr 5, 2023.

maszynowy PKT oraz wyrzutnię przeciwpancernych pocisków kierowanych[30],

- BMD-4M – pływający bojowy wóz piechoty desantu, wyposażony w armatę kalibru 100 mm, działko automatyczne 30 mm i karabin maszynowy. Armatę stu milimetrową można wykorzystywać do rażenia celów pociskami kierowanymi. Sprawdza się w walce z dronami[31],
- BTR-D – gąsienicowy transporter opancerzony mogący przetransportować do 10 żołnierzy desantu. Pojazd pływający przystosowany do transportu lotniczego i zrzutu spadochronowego. Wyposażony w karabin maszynowy 7,62 mm. Jest solidną podstawą, na której powstało wiele specjalistycznych wersji między innymi wozy dowodzenia, techniczne, niszczyciele czołgów.[32].
- BTR-82AM (130 sztuk) – kołowy transporter opancerzony 8x8. Wyposażony w automatyczną armatę kal. 30 mm oraz karabin maszynowy 7,62 mm. Wielowarstwowa podłoga chroni przed minami i IED. Maksymalna prędkość 80km/h i zasięg do 600 km. Transporter jest pływający, zawierający nowoczesne systemy łączności i nawigacji satelitarnej[33],
- T-72B3 (łącznie 160 sztuk) – modernizacja czołgu T-72B. Zastosowano pancerz reaktywny Kontakt-5, zwiększono moc silnika do 840 KM, zainstalowano nowy system kierowania ogniem oraz dzięki zastosowaniu armaty 2A46M istnieje możliwość użycia nowoczesnej amunicji i pocisków kierowanych[34].

- Wybrane śmigłowce i samoloty:
  - Ka-52 – dwumiejscowy śmigłowiec bojowy produkowany od 2005 r. (seryjna produkcja rozpoczęta w 2010 r.). Charakterystycznym elementem konstrukcyjnym jest unikalny układ wirników. Wyposażony

[30] *BMD-2*, portal opisybroni.pl, https://opisybroni.pl/bmd-2/, [dostęp: 27.05.2025].

[31] Ł. Michalik, *Rosyjski sposób na drony. Chcą użyć 100-mm armat z pojazdów BMD-4*, 15.04.2025, portal tech.wp.pl, https://tech.wp.pl/rosyjski-sposob-na-drony-chca-uzyc-100-mm-armat-z-pojazdow-bmd-4,7146831019465248a, [dostęp: 27.05.2025].

[32] *BTR-D*, portal opisybroni.pl, https://opisybroni.pl/btr-d/, [dostęp: 27.05.2025].

[33] *BTR-82A BTR-82AM*, portal armyrecognition.com, https://armyrecognition.com/military-products/army/armoured-personnel-carriers/wheeled-vehicles/btr-82a-russia-uk, [dostęp: 27.05.2025].

[34] P. Przeździecki, *Czołg podstawowy T-72B3*, Wojsko i Technika, nr 8, 2017.

w nowoczesne systemy kontroli pola walki. Przeznaczony do zadań wsparcia, rozpoznania i zwalczania celów opancerzonych[35],

- Mi-28N – śmigłowiec szturmowy (odpowiednik AH-64 Apache). Produkowany od końca lat 90. XX wieku, a przyjęty na uzbrojenie rosyjskich sił zbrojnych w 2009 r. Przetestowany w działaniach bojowych w Syrii, Iraku i Algierii. Konstrukcja klasyczna – pięciopłatowy wirnik górny i krzyżowy ogonowy. Dwóch pilotów siedzi w układzie tandem. Nazwę Nocnego Łowcy zawdzięcza systemom umożliwiającym operacje nocne oraz w ciężkich warunkach[36],
- Ił-76 – czterosilnikowy samolot transportowy. W wojskach powietrznodesantowych odpowiada za przerzut wojsk i sprzętu. Ma możliwość przewożenia ładunków do 33 ton oraz możliwość przewiezienia od 167 do 245 żołnierzy. Na bazie Ił-76 powstało wiele wersji specjalistycznych, m.in. samoloty-szpitale, pasażerskie oraz przeciwpożarowe[37].

- Przykładowe wyposażenie Kompanii WRE:
  - RB-531 Infauna – kołowy system walki radioelektronicznej na podwoziu BTR-80. Służy do ochrony wojsk i pojazdów przed zdalnie odpalanymi ładunkami, zagłusza środki łączności przeciwnika i prowadzi rozpoznanie elektroniczne. Załogę stanowi od 3 do 5 osób, a konstrukcja umożliwia przemieszczanie się w wodzie (właściwości amfibijne)[38],
  - Leer-2 – mobilny system walki radioelektronicznej na pojeździe Tigr-M. Przeznaczony do wykrywania, zakłócania i tłumienia środków łączności przeciwnika, wliczając w to sieci telefonii komórkowej. System może działać w ruchu i w pozycji statycznej. Załogę stanowi 2 żołnierzy oraz 4 operatorów[39],

[35] P. Butowski, *Kamow Ka-52 Aligator*, Lotnictwo Aviation International nr 12, 2019.

[36] P. Butowski, *Śmigłowiec szturmowy Mil Mi-28N Nocny Myśliwy*, Lotnictwo Aviation International nr 11, 2019.

[37] P. Butowski, *Iljuszyn Ił-76*, Lotnictwo Aviation International nr 3, ZBiAM, Warszawa 2021.

[38] *Infauna (RB-531B) Russian 8x8 Amphibious Electronic Warfare System*, portal odin.tradoc.army.mil, https://odin.tradoc.army.mil/WEG/Asset/Infauna_(RB-531B)_Russian_8x8_Amphibious_Electronic_Warfare_System, [dostęp: 27.05.2025].

[39] *Leer-2 85Ya6*, portal armyrecognition.com, https://armyrecognition.com/military-products/army/electronic-warfare/tigr-m-mktk-rei-pp-leer-2-russia-uk, [dostęp: 27.05.2025].

- RP-377LA Lorandit – to system walki radioelektronicznej montowany na pojazdach opancerzonych, między innymi na BTR-80 lub MT-LB. Głównym zadaniem systemu jest zakłócanie sygnałów radiowych. Podczas wojny rosyjsko-ukraińskiej rozpoczętej w 2022 r. przez Federację Rosyjską, system ten stanowi jedno z głównych utrudnień dla Sił Zbrojnych Ukrainy [40].

Kompanie bezzałogowych statków powietrznych (BSP) Wojsk Powietrznodesantowych Federacji Rosyjskiej korzystają z różnych typów dronów rozpoznawczych i wsparcia radioelektronicznego, takich jak Orłan-10, Eleron-3, Tahin oraz Iskatiel. Orłan-10 to wielozadaniowy dron rozpoznawczy, zdolny do prowadzenia obserwacji w paśmie widzialnym i podczerwieni, a także do walki elektronicznej, w tym zakłócania łączności GSM i GPS oraz wspierania artylerii przez wskazywanie celów[41].

Przed wojną rosyjsko-ukraińską rozpoczętą przez Federację Rosyjską w 2022 r., rosyjskie Wojska Powietrznodesantowe posiadały łącznie około 1300 pływających bojowych wozów piechoty, w skład których wchodziły takie konstrukcje jak BMD-2, oraz BMD-4M (około 300 sztuk)[42].

Na początku 2022 r. struktura Sił Zbrojnych Federacji Rosyjskiej składała się hierarchicznie z Ministerstwa Obrony, poprzez Sztab Generalny, aż do poszczególnych rodzajów sił zbrojnych i samodzielnych rodzajów wojsk. Zasadniczo Siły Zbrojne Federacji Rosyjskiej składały się z trzech rodzajów sił zbrojnych: Wojsk Lądowych, Sił Powietrzno-Kosmicznych i Marynarki Wojennej, oraz dwóch samodzielnych rodzajów wojsk: Wojsk Rakietowych Strategicznego Przeznaczenia i Wojsk Powietrznodesantowych. W czasie pokoju wojsko rosyjskie zorganizowane było w pięć Okręgów Wojskowych, które odpowiedzialne są za szkolenie i rozwój. Ponadto Wojska Powietrznodesantowe, Strategiczne Siły Rakietowe, GRU oraz Specnaz. Okręgi przeznaczone były do operacji w Połączonych Dowództwach Strategicznych[43].

---

[40] M. Jabłoński, *Ten niepozorny wóz był utrapieniem Ukraińców. Rozerwali go jednym pociskiem*, portal geekweek.interia.pl, https://geekweek.interia.pl/militaria/news-ten-niepozorny-woz-byl-utrapieniem-ukraincow-rozerwali-go-je,nId,6840681, [dostęp: 27.05.2025].

[41] A. M. Maciejewski, *Bezzałogowiec Moskit, czyli Orłan-10 do walki radioelektronicznej [wideo]*, portal zbiam.pl, https://zbiam.pl/bezzalogowiec-moskit-czyli-orlan-10-do-walki-radioelektronicznej-wideo/, [dostęp: 27.05.2025].

[42] M. Szopa, *Armie Świata: Wojska Powietrznodesantowe…,* op. cit.

[43] M. Clark, K. Hird, *Russian regular ground forces order of battle*, ISW, Waszyngton 2023, s. 13.

Zaangażowanie i reorganizacja w działaniach zbrojnych przeciwko Ukrainie od 2022 r.

Przed pełnoskalową agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę w 2022 r., w skład rosyjskich Wojsk Powietrznodesantowych wchodziły następujące jednostki i centra szkoleniowe:

- 98. Dywizja Powietrznodesantowa,
- 106. Dywizja Powietrznodesantowa,
- 7. Dywizja Desantowo-Szturmowa (górska),
- 76. Dywizja Desantowo-Szturmowa,
- 11. Samodzielna Brygada Desantowo-Szturmowa,
- 31. Samodzielna Brygada Desantowo-Szturmowa,
- 83. Samodzielna Brygada Desantowo-Szturmowa,
- 45. Samodzielna Brygada Specjalnego Przeznaczenia,
- 38.Samodzielna Brygada Dowodzenia,
- Szkoła WDW – Ujanów,
- Wyższa Szkoła Dowodzenia WDW – Riazań,
- 242. Centrum Szkolne WDW,
- 309. Centrum Szkolenia Spadochronowego WDW[44].

Wyposażenie Wojsk Powietrznodesantowych przed wojną wyglądało następująco:

- 3 bataliony czołgów (ok. 90 sztuk),
- blisko 1400 bojowych wozów desantowych,
- około 300 transporterów opancerzonych,
- około 360 haubic i moździerzy samobieżnych oraz holowanych[45].

Ponadto przed 24 lutego 2022 r. istniały plany rozbudowy Wojsk Powietrznodesantowych. Zakładano rozbudowę 31. Brygady Desantowo-Szturmowej w (piątą) 104. Dywizję Desantowo-Szturmową. Jej skład miał być analogiczny do już istniejących dywizji (zawierające po 3 pułki desantowo-szturmowe, mieszany desantowo-szturmowy i powietrznodesantowy komponent szczebla taktycznego). Kolejnym rozwiązaniem braku perspektyw

[44] T. Kwasek, *Rosyjskiej Wojska Powietrznodesantowe*, Nowa Technika Wojskowa, Numer Specjalny 15, Wojna rosyjsko-ukraińska (1), Warszawa 2023, s. 23-31.

[45] J. Ciślak, *Rosyjskie WDW bardziej szturmowe niż powietrznodesantowe [ANALIZA]*, portal defence24.pl, https://defence24.pl/sily-zbrojne/rosyjskie-wdw-bardziej-szturmowe-niz-powietrznodesantowe-analiza, [dostęp: 28.05.2025].

zwiększenia przepustowości lotnictwa transportowego miało być sformowanie brygady śmigłowców, zawierającej maszyny bojowe oraz transportowo-bojowe[46]. Przed rozpoczęciem wojny nie doszło do jej sformowania, zrealizowano ten plan latem 2023 r[47].

Pierwsze dwa dni wojny rosyjsko-ukraińskiej pokazały błędy Federacji Rosyjskiej, które przyniosły starty w maszynach, którymi również posługiwał się desant. Zestrzelono dwa samoloty transportowe Ił-76, którego ładunkiem mogli być żołnierze Wojsk Powietrznodesantowych lub zaopatrzenie[48].

Rosyjskie Wojska Powietrznodesantowe miały być kluczowym elementem w operacji desantu na lotnisko w Hostomelu w dniu 24 lutego 2022 r. Federacja Rosyjska określiła to lotnisko jako kluczowy element do szybkiego zdobycia stolicy Ukrainy – Kijowa. Zadanie zostało przydzielone siłom specjalnym z elitarnych Wojsk Powietrznodesantowych – 45. Samodzielnej Brygadzie Specjalnego Przeznaczenia. Desant miał liczyć około 200 żołnierzy wspieranych śmigłowcami szturmowymi Ka-52 oraz Mi-24/Mi-35M. Początkowo opanowano pas startowy i część lotniska, lecz silny i zorganizowany opór jednostek ukraińskich uniemożliwił pełne przejęcie terenu. Kontroli nad pasem nie utrzymano, ukraińska artyleria uszkodziła pas, co uniemożliwiło lądowanie samolotów. Ostatecznie walki w rejonie lotniska i pobliskiego miasta Hostomel trwały do początkowych dni kwietnia 2022 r. i zakończyły się wyparciem sił rosyjskich. Rosjanie, na podstawie nieudanej operacji przejęcia strategicznego lotniska, starali się stworzyć legendę „200 Spartan" broniących lotniska przed przeważającymi siłami wroga i zachodnimi najemnikami[49].

Do ataków na froncie kijowskim użyto elementów następujących zgrupowań Wojsk Powietrznodesantowych:

- 45. Samodzielnej Brygady Specjalnego Przeznaczenia,
- 31. Samodzielnej Brygady Desantowo-Szturmowej,
- 98. Dywizji Powietrznodesantowej (217. i 331. pułk),

---

[46] Ibidem.

[47] M. Boulègue, J. Bronk, K. Hird, J. Kerr, R. Lee, M. B. Petersen, *Assessing Russian plans for military regeneration. Modernization and reconstitution challenges for Moscow's war machine*, Chatham house, Londyn 2024, s. 9.

[48] B. Kucharski, *Rosyjskie straty na Ukrainie wg źródeł ukraińskich*, portal zbiam.pl, https://zbiam.pl/rosyjskie-straty-na-ukrainie-wg-zrodel-ukrainskich/, [dostęp: 23.05.2025].

[49] M. Gawęda, *Desant na Hostomel. Anatomia porażki Rosji [ANALIZA]*, portal defence24.pl, https://defence24.pl/sily-zbrojne/desant-na-hostomel-anatomia-porazki-rosji-analiza, [dostęp: 28.05.2025].

- 76. Dywizji Desantowo-Szturmowej (104. i 234. pułk),
- 106. Dywizji Powietrznodesantowej (137. pułk)[50].

Początkowe wykorzystywanie WDW niezgodnie z ich naturą – jako zwykłej piechoty – do szybkich rajdów oraz walk pozycyjnych w mieście, spowodowało szybkie wykrwawienie elitarnych jednostek rosyjskich. Niewątpliwie było to posunięcie błędne z taktycznego i strategicznego punktu widzenia. Ich lekki sprzęt, w tym wozy bojowe desantu i pojazdy opancerzone, okazały się nie być odporne na ukraiński ostrzał artyleryjski i broń przeciwpancerną. Dodatkowy brak ciężkiej artylerii jako wsparcia, ograniczał możliwości operacyjne tego rodzaju wojsk[51].

21 czerwca 2022 r. Ukraiński Sztab Generalny poinformował o problemach kadrowych rosyjskich jednostek powietrznodesantowych, które zmuszone były do rekrutacji oficerów rezerwy na trzymiesięczne kontrakty, z powodu znacznych strat wśród oficerów. BBC dodatkowo poinformowało, że Ministerstwo Obrony Federacji Rosyjskiej oferuje spłaty pożyczek i długów ochotników zaciągających się do armii[52].

W 321 dniu wojny (11 stycznia 2023 r.) Rosjanie za pomocą żołnierzy Wojsk Powietrznodesantowych i najemników Grupy Wagnera, opanowali Sołedar oraz wyszli na północ od Bachmutu. Działania te przecięły szlak komunikacyjny między Bachmutem a Siewierskiem oraz zagroziły odcięciem autostrady ze Słowiańskiem[53].

2 sierpnia 2023 r. generał pułkownik Michaił Teplinski potwierdził przekształcenie 31. Samodzielnej Brygady Desantowo-Szturmowej w 104. Dywizję Desantowo-Szturmową, która osiągnęła zamierzoną strukturę 26 września tego samego roku. Generał pułkownik zapowiedział również utworzenie dwóch nowych pułków – 299. i 119., mających podlegać pod odpowiednio 98. i 106. Dywizję Powietrznodesantową, zwiększając te dywizje do trzech pułków. Zakładano również pod koniec 2023 r. utworzenie 44. Dywizji

[50] Ibidem.

[51] M. Gawęda, *Rosyjski desant w wojnie z Ukrainą [ANALIZA]*, 16.04.2022, portal defence24.pl, https://defence24.pl/sily-zbrojne/rosyjski-desant-w-wojnie-z-ukraina-analiza, [dostęp: 28.05.2025].

[52] M. Clark, K. Stepanenko, G. Barros, G. Mappes, *Russian Offensive Campaign Assessment*, ISW, Waszyngton 2022, s. 2-3.

[53] A. Wilk, P. Żochowski (red.), *Rok wojny w analizach Ośrodka Studiów Wschodnich*, OSW, Warszawa 2023, s. 577.

Powietrznodesantowej, w którą miały wchodzić pułki strzeleckie, co czyniłoby tę dywizję Powietrznodesantową jedynie z nazwy[54].

15 lutego 2024 r. doszło do wycofania się pod rosyjskim ostrzałem sił ukraińskich z umocnionych pozycji na obrzeżach Awdijiwki. Dwa dni później padł oficjalny rozkaz opuszczenia miasta przez SZU. Rosjanie do 19 lutego 2024 r. opanowali całe miasto wraz z okolicami, wkroczyli również do Łastoczkyne, gdzie doszło do kolejnej wymiany ognia z wycofującymi się oddziałami ukraińskimi. Utrata z rąk ukraińskich miasta Awdijiwka stanowiła dużą stratę w obronie linii frontu, który był jednym z najlepiej ufortyfikowanych regionów. Upadek miasta naznaczony był zaciętymi walkami, w końcowej fazie natarcia rosyjskie środki powietrzne wraz z artylerią kierowały nawet 80 bomb dziennie. Zdobycie takiego kluczowego miejsca otwierało drogę Rosjanom do dalszych ofensyw na kierunku zachodnim[55]. W działaniach ofensywnych po stronie rosyjskiej brała udział 76. Dywizja Powietrznodesantowa[56].

Wiosna i lato 2024 r. to czas, kiedy WDW odegrało istotną rolę w skutecznych walkach o Casiw Jar. Jest to miejsce położone na wyżynie (lokalizacja pozwala na prowadzenie dalekiego rozpoznania) oraz punkt „kontrolny" do dalszego rosyjskiego natarcia na kierunkach Konstantynówka i aglomeracja Kramatorsk-Słowiańska. Główną siłą natarcia była 98. Dywizja Powietrznodesantowa, siłą trzech pułków (dodatkowo sformowany podczas wojny 299. pułk), wspierana między innymi piechotą morską (również elitarny rodzaj wojsk Federacji Rosyjskiej) oraz elementami 200. Brygady Zmechanizowanej i Ochotniczego Korpusu Ekspedycyjnego. Działania WDW charakteryzowały się użyciem małych grup szturmowych wspieranych przez artylerię (wnioski ze strat z początku agresji), drony oraz lotnictwo. Casiw Jar atakowano z trzech kierunków: północy, centralnie, południa[57].

---

[54] K. Hird, *Restructuring and Expansion of the Russian Ground Forces Hindered by Ukraine War Requirements*, ISW, Waszyngton 2023, s. 3-4.

[55] A. Wilk, P. Żochowski, J. Ber, *Drugi rok wojny w analizach Ośrodka Studiów Wschodnich*, OSW, Warszawa 2024, s. 572-574.

[56] P. Lewandowski, *Złe wiadomości z pól bitew w Ukrainie. Rosjanie wciąż w ofensywie [SYTUACJA NA FRONCIE]*, 20.02.2024, portal oko.press.pl, https://oko.press/rosjanie-wciaz-w-ofensywie-sytuacja-na-froncie, [dostęp: 28.05.2025].

[57] M. Gawęda, *W cieniu Charkowa. Rosyjski desant naciera na Czasiw Jar*, 18.05.2025, portal defence24.pl, https://defence24.pl/wojna-na-ukrainie-raport-specjalny-defence24/w-cieniu-charkowa-rosyjski-desant-naciera-na-czasiw-jar, [dostęp: 28.05.2025].

Mimo ciągłej ofensywy w 2025 r., przełamywanej na niektórych odcinakach frontu walką pozycyjną, wojska Federacji Rosyjskiej nadal są zdolne do dalszego prowadzenia działań. Charakter dowodzenia, który nie skupia się na oszczędzaniu podwładnych, tylko na osiąganiu konkretnych celów i stałym uzupełnianiu braków kadrowych, czyni armię groźnym przeciwnikiem. Postępujące wykluczenia gospodarcze ze strony państw zachodnich, mimo zamykania kluczowych kanałów finansowania rosyjskiej agresji, dają szeroką możliwość prowadzenia działań hybrydowych, wymierzonych w jedność Unii Europejskiej oraz NATO[58].

Od końca maja 2025 r. Federacja Rosyjska gromadzi swoje siły w rejonie Charkowa. Eksperci, analitycy wojskowi zaznaczają obecność Wojsk Powietrznodesantowych. Może to świadczyć o wykorzystaniu najbardziej doświadczonych jednostek Sił Zbrojnych FR do kolejnych działań ofensywnych, a nawet do próby zdobycia miasta, które jest kluczowym punktem obrony – niejako „twierdzą" Ukrainy. Warto zaznaczyć również ogólną sytuację na froncie ukraińskim, gdzie Federacja Rosyjska „zmęczona" trzyletnią wojną, którą rozpoczęła – nie dysponuje już takim dużym zapleczem, by przeprowadzić dużą operację ofensywną. Eksperci wskazują na większe prawdopodobieństwo stopniowego wzrostu przeprowadzanych ataków, niż manewrowania dużymi jednostkami[59].

Podsumowanie

Kilkudziesięcioletnie tradycje Wojsk Powietrznodesantowych Federacji Rosyjskiej, które za kilka lat będą miały sto lat tradycji, pokazują znaczenie tego rodzaju wojsk na polu walki, mimo zmieniających się uwarunkowań prowadzonych działań zbrojnych. Należy tu wskazać, że ten rodzaj sił zbrojnych jest jednym z bardziej skomplikowanych w utrzymaniu, a szczególnie w wyszkoleniu żołnierzy i posiadaniu dużej ilości środków ich transportu. To warunkuje, że nie wszystkie armie świata są w stanie posiadać i utrzymywać dużą ilość jednostek powietrznodesantowych. Federacja Rosyjska

[58] J. Starosta, *Co czeka Rosję w 2025 roku?*, 02.02.2025, portal ine.org.pl, https://ine.org.pl/co-czeka-rosje-w-2025-roku/, [dostęp: 23.05.2025].

[59] R. Strzelec, *Rosja gromadzi siły. Eksperci mówią, co to oznacza*, portal o2.pl, https://www.o2.pl/informacje/rosja-gromadzi-sily-eksperci-mowia-co-to-oznacza-7160863787645920a, [dostęp: 27.05.2025].

w ograniczony sposób dokonała redukcji oddziedziczonych jednostek wojskowych, komasując jej najlepszy personel w zachowanych strukturach.

Mimo wyposażenia w sprzęt zmechanizowany, jednostki Wojsk Powietrznodesantowych są pododdziałami mającymi ograniczone możliwości użycia ciężkiego uzbrojenia i sprzętu, co wskazuje na ich specyficzne działanie, zakładające użycie tych wojsk do szybkich rajdów bojowych w ograniczonym czasie. W przypadku działań połączonych Wojsk Powietrznodesantowych z Wojskami Lądowymi, sukces jest możliwy, a w wypadku braku takiej koordynacji należy liczyć się z wysokimi stratami wśród żołnierzy desantu. Przykładem tego jest porażka desantu śmigłowcowego Wojsk Powietrznodesantowych na początku wojny rosyjsko-ukraińskiej, na lotnisku w Hostomelu. Żołnierze Wojsk Powietrznodesantowych są w grupie elitarnych wojsk tego rodzaju, wykorzystywanych w walkach, co pokazuje, jak groźny jest to komponent Sił Zbrojnych Federacji Rosyjskiej.

Literatura

1. Boulègue M., Bronk J., Hird K., Kerr J., Lee R., Petersen M. B., *Assessing Russian plans for military regeneration. Modernization and reconstitution challenges for Moscow's war machine*, Chatham house, Londyn 2024.
2. Butowski P., *Iljuszyn Il-76*, Lotnictwo Aviation International nr 3, ZBiAM, Warszawa 2021.
3. Butowski P., *Kamow Ka-52 Aligator*, Lotnictwo Aviation International nr 12, ZBiAM, Warszawa 2019.
4. Butowski P., *Śmigłowiec szturmowy Mil Mi-28N Nocny Myśliwy*, Lotnictwo Aviation International nr 11, ZBiAM, Warszawa 2019.
5. Charuk A., *Rosyjska egzotyka - rzadkie pojazdy opancerzone na wojnie z Ukrainą*, Nowa Technika Wojskowa nr 5, Magnum-X, Warszawa 2023.
6. Ciechanowski R., *Wojska Powietrznodesantowe – modernizacja techniczna w latach 2008-2017*, Nowa Technika Wojskowa, Numer Specjalny nr 14, Magnum-X, Warszawa 2018.
7. Clark M., Hird K., *Russian regular ground forces order of battle*, ISW, Waszyngton 2023.
8. Clark M., Stepanenko K., Barros G., Mappes G., *Russian Offensive Campaign Assessment*, ISW, Waszyngton 2022.
9. Depczyński M., *Zmiany w rosyjskich Wojskach Powietrznodesantowych*, Nowa Technika Wojskowa nr 3, Magnum-X, Warszawa 2021.
10. Dyner A. M., *Rosyjskie ćwiczenia wojskowe - przesłanie dla przeciwników i sojuszników*, Biuletyn PISM, nr 90 (1202), 1-2, Warszawa 2014.
11. Elfving J., *An Assessment of the Russian Airborne Troops and Their Role on Tomorrow's Battlefield*, The Jamestown foundation, Waszyngton 2021.

12. Grabowski T. W., *Rosyjska Siła. Siły Zbrojne i główne problemy polityki obronnej Federacji Rosyjskiej w latach 1991-2010*, Instytut Geopolityki, Częstochowa 2011.
13. Hird K., *Restructuring and Expansion of the Russian Ground Forces Hindered by Ukraine War Requirements*, ISW, Waszyngton 2023.
14. Jastrzębski M., *Zmiany struktur organizacyjnych i wzrost potencjału Wojsk Lądowych Federacji Rosyjskiej po reformach 2009 roku*, [w:] Prusak R., Kardas E. (red.), *Czynnik wojskowy w środowisku międzynarodowym na przełomie XX i XXI wieku*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2016.
15. Kwasek T., *Rosyjskiej Wojska Powietrznodesantowe*, Nowa Technika Wojskowa Numer Specjalny 15, Wojna rosyjsko-ukraińska (1), Magnum-X, Warszawa 2023.
16. Oszczęda A., *Perspektywy rozwoju i modernizacja SM FR w aspekcie „arktycznego" wyścigu zbrojeń*, Rocznik bezpieczeństwa morskiego nr 11, Akademia Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte, Gdynia 2017.
17. Przeździecki P., *Czołg podstawowy T-72B3*, Wojsko i Technika nr 8, ZBiAM, Warszawa 2017.
18. Suworow W., *Specnaz. Historia sił specjalnych armii radzieckiej*, Rebis, Poznań 2011.
19. Topolski I., *Manewry wojskowe jako forma demonstracji siły militarnej Federacji Rosyjskiej w Europie*, Wschód Europy. Studia humanistyczno-społeczne 5, nr 1 (2019), Wydawnictwo UMCS, Lublin 2019.
20. Wilk A., *Rosyjska armia białoruska. Praktyczne aspekty integracji wojskowej Białorusi i Rosji. Raport OSW*, Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia, Warszawa 2021.
21. Wilk A., Żochowski P. (red.), *Rok wojny w analizach Ośrodka Studiów Wschodnich*, OSW, Warszawa 2023.
22. Wilk A., Żochowski P., Ber J., *Drugi rok wojny w analizach Ośrodka Studiów Wschodnich*, OSW, Warszawa 2024.

Netografia

1. *American and Russian soldiers pass out flyers to the citizens of Kamenica, Kosovo*., portal defense.gov, https://www.defense.gov/Multimedia/Photos/igphoto/2002018201/.
2. *BMD-2*, portal opisybroni.pl, https://opisybroni.pl/bmd-2/.
3. *BTR-82A BTR-82AM*, 02.01.2025, portal armyrecognition.com, https://armyrecognition.com/military-products/army/armoured-personnel-carriers/wheeled-vehicles/btr-82a-russia-uk.
4. *BTR-D*, portal opisybroni.pl, https://opisybroni.pl/btr-d/.
5. Ciślak J., *Rosyjskie WDW bardziej szturmowe niż powietrznodesantowe [ANALIZA]*, 21.10.2023, portal defence24.pl, https://defence24.pl/sily-zbrojne/rosyjskie-wdw-bardziej-szturmowe-niz-powietrznodesantowe-analiza.
6. Gawęda M., *Desant na Hostomel. Anatomia porażki Rosji [ANALIZA]*, 15.08.2022, portal defence24.pl, https://defence24.pl/sily-zbrojne/desant-na-hostomel-anatomia-porazki-rosji-analiza.

7. Gawęda M., *Rosyjski desant w wojnie z Ukrainą [ANALIZA]*, 16.04.2022, portal defence24.pl, https://defence24.pl/sily-zbrojne/rosyjski-desant-w-wojnie-z-ukraina-analiza.
8. Gawęda M., *W cieniu Charkowa. Rosyjski desant naciera na Czasiw Jar*, 18.05.2025, portal defence24.pl, https://defence24.pl/wojna-na-ukrainie-raport-specjalny-defence24/w-cieniu-charkowa-rosyjski-desant-naciera-na-czasiw-jar.
9. *IFOR*, portal wojsko-polskie.pl, https://www.wojsko-polskie.pl/ifor-bih/.
10. *Infauna (RB-531B) Russian 8x8 Amphibious Electronic Warfare System*, 12.05.2025, portal odin.tradoc.army.mil, https://odin.tradoc.army.mil/WEG/Asset/Infauna_(RB-531B)_Russian_8x8_Amphibious_Electronic_Warfare_System.
11. Jabłoński M., *Ten niepozorny wóz był utrapieniem Ukraińców. Rozerwali go jednym pociskiem*, 14.06.2023, portal geekweek.interia.pl, https://geekweek.interia.pl/militaria/news-ten-niepozorny-woz-byl-utrapieniem-ukraincow-rozerwali-go-je,nId,6840681.
12. Kipp J. W., *US-Russian Military Cooperation and the IFOR Experience: A Comparison of Survey Results*, portal bits.de, https://www.bits.de/NRANEU/docs/Kipp98.htm.
13. Kucharski B., *Rosyjskie straty na Ukrainie wg źródeł ukraińskich*, 26.02.2022, portal zbiam.pl, https://zbiam.pl/rosyjskie-straty-na-ukrainie-wg-zrodel-ukrainskich/.
14. *Leer-2 85Ya6*, 18.07.2024, portal armyrecognition.com, https://armyrecognition.com/military-products/army/electronic-warfare/tigr-m-mktk-rei-pp-leer-2-russia-uk.
15. Lewandowski P., *Złe wiadomości z pól bitew w Ukrainie. Rosjanie wciąż w ofensywie [SYTUACJA NA FRONCIE]*, 20.02.2024, portal OKO.press, https://oko.press/rosjanie-wciaz-w-ofensywie-sytuacja-na-froncie.
16. Maciejewski A. M., *Bezzałogowiec Moskit, czyli Orłan-10 do walki radioelektronicznej [wideo]*, 10.12.2022, portal zbiam.pl, https://zbiam.pl/bezzalogowiec-moskit-czyli-orlan-10-do-walki-radioelektronicznej-wideo/.
17. *Naddniestrze. V kolumna Rosji na zapleczu frontu [Armie Świata odc. 59]*, Defence24, 11.01.2023, portal youtube.com, https://www.youtube.com/watch?v=rfcQ9f7d5Mo.
18. Michalik Ł., *Rosyjski sposób na drony. Chcą użyć 100-mm armat z pojazdów BMD-4*, 15.04.2025, portal tech.wp.pl, https://tech.wp.pl/rosyjski-sposob-na-drony-chca-uzyc-100-mm-armat-z-pojazdow-bmd-4,7146831019465248a.
19. *NATO and Russia: Partners in Peacekeeping*, portal nato.int, https://www.nato.int/docu/presskit/010219/brocheng.pdf.
20. *Siły dla Kosowa, KFOR ONZ*, portal wojsko-polskie.pl, https://www.wojsko-polskie.pl/kfor-kosowo/.
21. *Siły Stabilizacyjne NATO SFOR*, portal wojsko-polskie.pl, https://www.wojsko-polskie.pl/sfor-bih/.
22. Starosta J., *Co czeka Rosję w 2025 roku?*, 02.02.2025, portal ine.org.pl, https://ine.org.pl/co-czeka-rosje-w-2025-roku/.
23. Strzelec R., *Rosja gromadzi siły. Eksperci mówią, co to oznacza*, 26.05.2025, portal o2.pl, https://www.o2.pl/informacje/rosja-gromadzi-sily-eksperci-mowia-co-to-oznacza-7160863787645920a.

24. Szopa M., *Armie Świata: Wojska Powietrznodesantowe Rosji (WDW)*, 01.04.2022, portal defence24.pl, https://defence24.pl/sily-zbrojne/armie-swiata-wojska-powietrznodesantowe-rosji-wdw.
25. Świerkowski A., *Armia 2023: Pancerny Tigr rodem z Mad Maxa*, 22.08.2023, portal defence23.pl, https://defence24.pl/przemysl/armia-2023-pancerny-tigr-rodem-z-mad-maxa.